

Een Platte Grond van het Kasteel Vreeland.

In het Archief van het Slot te Zuilen bevindt zich een waterverfteekening op perkament, voorstellende de platte grond van het voormalige kasteel Vreeland.

Deze teekening, groot 26 × 30 cM., draagt het jaartal MDCLIII, anno 1653; zij is dus vervaardigd 124 jaren nadat het Kasteel op last van Keizer Karel den Vijfde is afgebroken.

Het opschrift luidt:

Castrum Oppidi de Vreeland ab Episcopo Henrico ex
gen. Illustro Viandae Ao. 1252 constructum, ex praeda et

manubiis. Geldrorum. Et ab Imperatore Carolo destructum Ao. 1540 e fundamentis reffectum fuit Ao. 1653 a Generosissimo Illustrissimo ac Nobilissimo D^{mo} D. D. Gerardo Baro de Rheede, Toparcha de Nederhorst, Domino Oppidi Vreeland etca, Vide Wignorum Roelvinck in fasciculo Temp. fol. 263, Wilh. Hedam fol 214, Joh. Bekam fol. 85 et W. V. Goudhoeve fol. 324.

woordelijk dus:

Het Kasteel van de Stad Vreeland, in het jaar 1252 gebouwd door Bisschop Hendrik uit het doorluchtig geslacht van Vianden, uit den buit en de schattingen op de Gelderschen (behaald) en afgebroken in het jaar 1540 door Keizer Karel, werd op zijne grondvesten hersteld door den hooggeboren, zeer doorluchten en weledelen Heer Gerard Baron van Rheede, Ambachtsheer van Nederhorst, Heer der Stad Vreeland, enz. Zie W. Roelvinck pag. 263, W. Heda pag. 214, I. Beka pag. 85 en W. V. Goudhoeve pag. 324.

De vier aan de hoeken van dezen platten grond ter versiering aangebrachte wapens der geslachten van Lockhorst, van Rheede, en van Tuyll, alsmede dat van de heerlijkheid Vreeland stellen het genealogisch verband voor, dat in die dagen tusschen Vreeland 1) en het geslacht van Tuyll heeft bestaan, hetwelk zich op de volgende wijze had ontwikkeld.

De heerlijkheid van Zuilen (en Westbroek) werd in het jaar 1617 aangekocht door Adam van Lockhorst, wiens erfdochter Anna Elizabeth huwde met Gerard van Rheede van Nederhorst, die in 1631 met de hooge heerlijkheid van Vreeland was beleend.

Het eenig kind van dit echtpaar, evenals hare moeder Anna Elizabeth geheeten, bracht door haar huwelijk met Hendrik Jacob van Tuyll van Serooskerken in 1665 de heerlijkheid van Vreeland en die van Zuilen over in het geslacht van Tuyll.

Het bovenstaande geeft een historische verklaring van de

1) De naam Vreeland werd door Bisschop Hendrik van Vianden oorspronkelijk aan het Kasteel gegeven, maar omvatte spoedig daarna ook de woningen, die in den omtrek daarvan gebouwd werden en waaraan reeds in 1265 stedelijke rechten werden toegekend.

Nog in het jaar 1637 wordt in een leenbrief van Prins Frederik Hendrik de hooge Heerlijkheid van de Stad Vreeland vermeld. In de ordonnantie der Staten van Holland anno 1674, waarbij Vreeland aan den Heer Hendrik Jacob van Tuyll van Serooskerken wordt toegekend, is echter alleen nog sprake van „de Heerlijkheid“.

aanwezigheid van vele zeventiende eeuwsche documenten betreffende Vreeland en Nederhorst in het archief van het Slot te Zuilen.

De door Keizer Karel den Vijfde gelaste slooping van het Kasteel is vermoedelijk niet verder geschied dan tot op de waterlijn van de Oude Vecht, die de muren omspoelde; nog heden ten dage zijn bij zeer laag water de steenen grondslagen der hoeken te bespeuren.

Zooals bekend, zijn de steenen van de afbraak gebruikt tot opbouwning van het Slot Vredenburg te Utrecht, hetwelk op zijne beurt op het laatst der vorige eeuw is afgebroken, terwijl dezelfde steenen thans wederom worden gebruikt bij den wederopbouw van de Sypestein bij Loosdrecht.

De tegenwoordige ruïne op de plaats waar weleer het Slot Vreeland stond, is het overblijfsel van een gebouw door den toenmaligen Heer gesticht, om door het bezit van een erkende ridderhofstad zitting te kunnen nemen in de Ridderschap van Utrecht.

Het is vermoedelijk de platte grond van den aanleg dezer stichting, die op deze afbeelding wordt voorgesteld, waarvan de omtrek overeenkomt met de gravure van de grondslagen van dit huis „die rondom in dubbele graften leggen“, welke thans gedempt zijn, voorkomende in „Lud. Smits' Schatkamer der Nederlandsche Oudheden“: het is een langwerpig vierkant plein met een rondeel op iederen hoek, omtrent 4 voet hoog uit het water“.

Aan het slot van deze bijdrage gekomen, neem ik de gelegenheid te baat om mijn groote erkentelijkheid te betuigen voor de hooggewaardeerde hulpvaardigheid, ondervonden van de zijde van den Heer F. L. S. F. baron van Tuyl van Serooskerken, ambachtsheer van Zuilen, waardoor het mogelijk werd, een meer algemeene bekendheid te geven aan het bestaan van dit voor oudheidkenners van de Vechtstreek zoo belangrijke document, waarvan hierboven eene verkleinde afbeelding is weergegeven.

Vreeland,
Augustus 1918.

DR. J. A. P.